Silicon Valley in de Zwitserse Alpen: ‘Maar dan met eerlijke mensen’

Bron: Het Financieele Dagblad. Datum: 15-08-2025. Auteur: Lisa van der Velden

In het kort

- Tussen de Alpen groeit een van Europa's snelst opkomende techregio's: Centraal-Zwitserland.
- In de heuvels van Luzern bouwt de Zwitserse architect van Google Maps een 19e-eeuws kasteeltje voor veel geld om tot hub voor start-ups.
- Lage belastingen en de goede levenskwaliteit trekken ondernemers steeds vaker naar de meren en bergen in plaats van naar Zürich.

Centraal-Zwitserland staat bekend om zijn kristalblauwe meren, groene alpenweides en besneeuwde bergtoppen. En om zijn behoudende mensen, die graag in loondienst werken. Toch bouwt de flamboyante oprichter van Google Maps juist op deze plek een ‘aards paradijs’ voor start-ups. ‘Wij hebben hier alles: goede mensen, lage belastingen. En bergen.’

De overdekte brug in Luzern dateert uit 1365. Foto: Niklaus Spoerri voor het FD

De bloemen in de bakken aan de houten Kapelbrug in Luzern zien eruit op zijn Zwitsers: alsof ze met een nagelknipper in model zijn gebracht. De overdekte brug uit 1365 ademt nog steeds

historie: houten loopplanken, religieuze schilderijen in de nok en een wachttoren die vroeger dienstdeed als gevangenis. Aan de ene zijde het turquoise water van het Vierwoudstrekenmeer, omgeven door hoge bergtoppen. Aan de andere kant de oevers van de rivier de Reuss. Het Zwitserland van de Milka-reclames, kortom. Maar achter die traditionele ansichtkaart groeit een onverwacht ecosysteem voor innovatie.

Hoewel de zes kantons van Centraal-Zwitserland samen slechts 800.000 inwoners tellen, is dit een van Europa's snelst groeiende hotspots voor start-ups, een regio die grote steden als Londen en Berlijn op de hielen zit. Het aantal jonge techbedrijfjes groeit hier harder dan in de regio rondom Zürich, het financiële centrum van het land.

Centraal Zwitserland houdt de eer hoog

Ontwikkeling aantal start-ups tussen 2010 en 2020 per Zwitserse regio, in %

Bron: Onderzoek Jip Leendertse en collega's, TU Delft op basis van Crunchbase
© FD | RWI

'We hebben hier nog geen unicorns, maar wel exits van honderden miljoenen', zegt ondernemer Silvan Kung (39) in het centrum van Luzern. Kung fungeert als een spin in het web van de lokale techscene en probeert de afzonderlijke kantons te laten samenwerken, in plaats van te 'concurreren op de vierkante centimeter'.

De ondernemer vermoedt dat de regio heeft geprofiteerd van de succesvolle pr-strategie van het pittoreske Zug. Dit stadje met 30.000 inwoners zette zichzelf internationaal op de kaart als Crypto Valley en trekt veel cryptobedrijven naar de *Zugersee*. 'Dat heeft de zichtbaarheid van Centraal-Zwitserland aanzienlijk vergroot.'

Tegelijkertijd gebeurt hier zoveel meer dan crypto, onderstreept Kung. 'Hier vlakbij zit Thermoplan, een fabrikant van professionele koffiemachines met honderden miljoenen omzet.

Zij leveren alle apparaten voor Starbucks en McDonalds, over heel de wereld. Maar jij had vast nog nooit van ze gehoord. Dat bedoel ik. We zijn hier niet zo goed in pronken als de Amerikanen. Maar we leveren altijd kwaliteit. Ik denk dat investeerders dat waarderen.'

Amerikaanse hebberigheid

Even buiten het centrum van Luzern torent een oud slot boven de daken uit: Schlössli Schönegg. Kasteeltje Mooiheuvel, vrij vertaald. Niets aan gelogen. Uiterlijk past het vakwerkgebouw met houten balustrades en sprookjestorens in de historische allure van Luzern. Maar van binnen is dit slot allesbehalve traditioneel. Werklui in felgele vesten bouwen hier juist aan iets nieuws, uniek voor deze regio: het toekomstige uithangbord van de florerende start-up-scene in Centraal-Zwitserland. Een co-creatie-hub, met een duur woord, opgezet door ondernemer Stefan Muff (61).

Muff is wat je noemt een manusje van alles: civiel ingenieur, serie-ondernemer, investeerder en eigenaar van het Schlössli op de heuvel. De Zwitser is bovendien het brein achter Google Maps. Samen met zijn broer startte hij in 1988 een bedrijf in geodatatechnologie gebaseerd op satellietbeelden. Het wekte de interesse van Amerikaanse techbedrijven. In 2006 verkocht hij het bedrijf aan Google. Zijn technologie was doorslaggevend voor de ontwikkeling van het huidige Maps.

Zijn huidige technologiebedrijf heet Axon Group en opereerde lange tijd vanuit het kasteel. Het geldt als regionale kampioen. Axon maakt bijvoorbeeld slimme mobiliteitsplatforms voor Deutsche Bahn, de Metropolitan Transportation Authority (MTA) in New York en GVB Amsterdam met behulp van AI. In totaal heeft het bedrijf meer dan 900 medewerkers, van wie 700 in Vietnam.

Stefan Muff vertrok bij Google 'toen de financiën op één kwamen te staan en de advocaten op twee'. Foto: Niklaus Spoerri voor het FD

Ondanks al zijn merites geniet Muff weinig internationale bekendheid, maar dat lijkt hem niet te deren. ‘Ik ben een *hardcore* Luzern-man’, zegt hij. Toen hij na de verkoop van zijn bedrijf even bij Google werkte, kon hij niet aarden omdat de ingenieurs steeds minder invloed hadden. ‘Toen de financiën op één kwamen te staan en de advocaten op twee, ben ik vertrokken. Ineens werd de beurskoers leidend. Dat is niet mijn visie.’

Niet alleen maar een pingpongtafel

Muff vindt dat Centraal-Zwitserland een centrale innovatiehub nodig heeft. Daarom wil hij het Schlössli ombouwen tot het kloppende hart van het bloeiende ecosysteem. Gekleed in een lichtblauw overhemd leidt hij het FD rond over de bouwplaats en de statige kamers van het slot.

‘Co-creatie is níet hetzelfde als co-working’, onderstreept hij, terwijl hij kriskras door het gebouw loopt. In co-workingruimtes werken mensen samen maar toch apart aan hun eigen projecten. Ook daar zal soms kruisbestuiving plaatsvinden, maar toevalligerwijs, naast de pingpongtafel. Niet *by design*.

De ambities met het Schlössli zijn vele malen groter. Op deze plek, 4500 vierkante meter in totaal, kunnen start-ups, investeerders en politici samenwerken aan projecten die ‘impact hebben’. In de woorden van Muff: ‘Hier moet de toekomst worden geschapen.’

Hij verklaart: ‘Tien jaar geleden kwamen rijke mensen naar Zwitserland, naar onze technische universiteit in Zürich, en zeiden tegen onze mensen: “Kom naar Silicon Valley, wij hebben het geld, de mensen en de infrastructuur. Begin jouw bedrijf bij ons.” Wij bouwen een plek waar investeerders naartoe kunnen komen, maar waar onze mensen vervolgens zélf nieuwe technologieën kunnen ontwikkelen en verkopen. Ons idee: we starten hier. Niet in Silicon Valley. Niet in Duitsland. Nee. Zwitserland.’

Door de verkoop van zijn bedrijf, plus twee latere exits, lijkt Muff zich weinig druk te maken over het prijskaartje dat aan de grootscheepse transformatie van het Schoessli hangt. De laatste raming van ₣25 mln (€26,5 mln) is alweer achterhaald, zegt hij schouderophalend. Lachend: ‘We moeten het budget elke maand naar boven bijstellen. Maar in 2027 zijn we klaar. *And then we’ll have a party.’*

Lofzang

Maar dat is straks. Nu gaapt hier nog een krater van acht meter hoog, weggehakt uit de steile berghelling achter het kasteel. Langs de wanden hangen strakgespannen netten om vallende stenen tegen te houden. Op de bodem hakt een graafmachine met een ijzeren arm nog meer gaten in de rots.

Stefan Muff (links) op de bouwplaats van het Schlössli, samen met directielid Silvan Küng. Foto: Niklaus Spoerri voor het FD

Het bijbehorende gedreun is oorverdovend, maar Muff lijkt het niet te horen. Op zijn gemak wandelt hij tussen de afgebroken brokstukken. Met zijn armen wijd: ‘Dit wordt het nieuwe deel van het Schlössli: een glazen gebouw met 150 werkplekken, een kantine en een ondergrondse parkeergarage. Het moderne gedeelte zal volledig worden geïntegreerd met het oude kasteel en de omliggende natuur. Vanaf sommige etages kun je direct het bos inlopen.’

Muff is een Europeaan, maar als oprichter van technologiebedrijf Axon doet hij liever zaken in Azië en de VS. ‘Daar besluiten ze zoveel sneller en duwen ze zoveel harder. Europeanen zijn goede medewerkers, maar overheden zijn hier veel te traag. Ze praten járen over één project.’

Over zijn thuisbasis is de ondernemer (veel) positiever. Gevraagd naar zijn verklaring voor het groeiende aantal jonge techbedrijven, komt de ondernemer met niets minder dan een lofzang op Centraal-Zwitserland. ‘Wij hebben een goed belastingstelsel. Onze mensen zijn nuchter, eerlijk en loyaal. Niet verwend, zoals in Zürich, en niet nep, zoals in de VS. Het politieke klimaat is stabiel. Er is geen criminaliteit. En we hebben bergen.’

Skiën en zwemmen

Een kleine twee kilometer verderop, naast het station van Luzern, staat Beat Buhlman (41) er rationeler in. Buhlman is de ceo van Finpension, een jong bedrijf dat klanten digitale, flexibele toepassingen biedt om hun pensioen te beleggen. ‘Persoonlijk denk ik dat ons soepele belastingregime de belangrijkste stimulans is voor het groeiende aantal start-ups’, zegt de ondernemer.

‘Ondanks forse tegenwind, vooral uit de linkerhoek, hebben alle Centraal-Zwitserse kantons de afgelopen jaren de belastingen fors verlaagd om bedrijven aan te trekken. Vergeleken met

andere regio's is de vennootschapsbelasting hier erg aantrekkelijk: minder dan 12%. In Zürich zit je bijna 8 procentpunt hoger. Die beslissing betaalt zich nu uit.'

Fintechondernemer Beat Bühlmann werkte jaren in Zürich, maar besloot uiteindelijk terug te gaan naar zijn geboortestad Luzern. Foto: Niklaus Spoerri voor het FD

Zelf is Bühlmann geboren in Luzern. Na een carrière in de financiële sector in de regio rondom Zürich voelde het 'logisch' om zijn bedrijf te starten in zijn geboortestad. Zürich is 'enorm *overpriced*', vindt hij. 'In Luzern ligt de levenskwaliteit een stuk hoger. Het is hier niet zo druk en de werk-privébalans is prettig. In de winter heb je de bergen op 10 minuten, zodat je kunt skiën. En in de zomer kun je zwemmen in de meren.'

Die relatieve rust betekent helaas wel dat opschalen soms lastig is, merkt Buhlman. 'Om eerlijk te zijn is de talentenpool hier een stuk kleiner dan in de grote steden.' Het helpt wel dat lokale universiteiten vooral praktische, toegepaste wetenschappen doceren. En dat mensen tegenwoordig vaker thuiswerken. Ze hoeven dus niet hier te wonen.' Wijzend naar het station, dat direct aan zijn kantoor grenst: 'Met 45 minuten ben je in Zürich.'

Kwartiermaker Kung vult aan dat Centraal-Zwitserland een aantal sterke kaarten in huis heeft, samenhangend met de lage belastingen. 'We hebben hier veel rijke mensen en veel grote bedrijven, wat ook weer leidt tot spin-off van kleine bedrijfjes. Bovendien hebben we een betrouwbaar patentsysteem, dat uitvindingen goed beschermt.' Wel zijn Zwitsers volgens Kung van nature risico-avers, gericht op zekerheid en een vaste baan in loondienst. 'Gelukkig zie ik steeds meer jonge mensen die het wél aandurven om een start-up te beginnen.'

Een torenkamer voor influencers

Binnen in het slot wijst Stefan Muff naar de antieke kroonluchters en de krullerige sierlijsten op het plafond, die hij met archeologische precisie preserveert of renoveert. Om de geschiedenis

recht te doen, liet hij het historische behang dat zijn mannen onder diverse lagen verf vonden met de computer reconstrueren.

Het Schlössli Schönegg biedt een prachtig uitzicht op Luzern. Foto: Niklaus Spoerri voor het FD

Terwijl hij zijn bezoek naar boven dirigeert, twintig trappen in totaal, blijkt dat dit kasteel geen geheimen voor hem heeft. Alleen de spits van de hoogste torenkamer is zo behangen met spinnenwebben dat niemand naar binnen gaat. ‘Dat wordt de influencer-kamer’, zegt Muff, half serieus, want Schlössli krijgt wel degelijk een kamer waar influencers content kunnen schieten. ‘Met heel goede koffie.’

Op het dakterras van het Schlössli vertelt de ondernemer over de vele gedaantewisselingen die het 19e-eeuwse kasteel heeft ondergaan: van eliteschool voor Italiaanse kinderen tot krakersbolwerk, van pension tot centrum voor katholieke missionarissen.

Nu ondergaat het kasteel opnieuw een transformatie. Ooit kwamen monniken hier samen om hun leefregels te bespreken en te bestendigen, zoals het afzweren van een vrouw. Nu gaan jonge ondernemers op deze plek vernieuwende technologieën ontwikkelen, die juist breken met traditie.

Eigenlijk bleef alleen het spectaculaire uitzicht hetzelfde. ‘Voor die monniken was dit een *holy hub*’, zegt Muff. Hij wijst naar het Vierwoudstrekenmeer, de houten Kapelbrug met de perfect geknipte bloemen en de bergen in de verte: ‘Het ís hier ook wel een soort heilige wereld.’